

На основу члана 248. став 1. тачка 4) и члана 280., у вези са чланом 237. Закона о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 145/14, 95/18 - др. закон, 40/21, 35/23 - др. закон, 62/23) и члана 24. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о оснивању привредног друштва (Оснивачки акт) ТРАНСПОРТГАС СРБИЈА ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ НОВИ САД, – пречишћен текст број: 01-01/119 од 19.01.2024. године, директор Друштва са ограниченом одговорношћу „Транспортгас Србија“ д.о.о. Нови Сад дана 09.05.2024. године донео је

ПРОГРАМ НЕДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА

Предмет уређивања

1. Овим програмом Друштво са ограниченом одговорношћу „ТРАНСПОРТГАС СРБИЈА“ Нови Сад утврђује мере којима се спречава дискриминаторно понашање, обавезе запослених и правила понашања у остваривању недискриминације, ефикасно вршење надзора и редовно извештавање Агенције за енергетику Републике Србије (у даљем тексту: Агенција) и обавезе лица одговорног за надзор над спровођењем програма, у складу са законом који уређује енергетику (у даљем тексту: Закон о енергетици).

Циљ уређивања

2. Република Србија је оснивач и једини члан Друштва са ограниченом одговорношћу „ТРАНСПОРТГАС СРБИЈА“ Нови Сад, Булевар ослобођења бр. 5, 21 000 Нови Сад, матични број: 21129542 (у даљем тексту. Друштво), које је регистровано за обављање делатности 4950-цевоводни транспорт.

При том, Република Србија је оснивач и Јавног предузећа „Србијасгас“ Нови Сад (у даљем тексту: ЈП Србијасгас), које је регистровано да обавља, као претежну, делатност 3523 -трговина гасовитим горивима преко гасоводне мреже, а које је истовремено:

- 1) основано, између осталог, за обављање енергетских делатности снабдевања природним гасом, и комбиноване производње електричне и топлотне енергије, као и за обављање енергетских делатности од општег интереса: јавно снабдевање природним гасом, дистрибуција и управљање дистрибутивним системом за природни гас, складиштење и управљање складиштем за природни гас, које делатности може да обавља и преко друштва капитала чији је оснивач;
 - 2) одређено за пружаоца јавне услуге резервног снабдевања природним гасом, и
 - 3) власник транспортног система за природни гас на коме Друштво обавља претежну делатност цевоводног транспорта.
3. Имајући у виду наведено, циљ доношења овог програма је да се утврде мере недискриминаторног понашања и обавезе запослених у Друштву чијим спровођењем Друштво обезбеђује независно и раздвојено деловање од:
 - 1) ЈП Србијасгас као енергетског субјекта који обавља делатности из тачке 2. и власника система за транспорт природног гаса који Друштво користи за обављање енергетске делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас, и

- 2) свих привредних субјеката у којима ЈП Србијагас, директно или индиректно, управља или има било која друга права над субјектима (повезана лица) који обављају делатност производње и/или снабдевања.

Сви субјекти поменути у ставу 1. заједно и свако појединачно означени су у даљем тексту као ВИП „Србијагас“.

4. Скраћеница - делатност производње и/или снабдевања из тач. 3. став 1. подтачка 2) овог програма у даљем тексту означава најмање једну од следећих делатности: производња природним гасом и/или снабдевање природним гасом и/или снабдевање на велико природним гасом и/или јавно снабдевање природним гасом и/или производња електричне енергије и/или комбинована производња електричне и топлотне енергије и/или снабдевање електричном енергијом и/или снабдевање на велико електрично енергијом, и укључује функцију резервног снабдевања природним гасом (у даљем тексту: делатности производње и/или снабдевања).
5. Овај програм сходно се примењује и у односу на све привредне субјекте који обављају делатност производње и/или снабдевања, а нарочито на привредне субјекте у којима оснивач ЈП Србијагас, директно или индиректно, управља или има било која друга права над субјектима који обављају делатност производње и/или снабдевања.

Овај програм се примењује и у односу на другог власника транспортног система који није ЈП Србијагас, када Друштво користи транспортни систем тог власника ради обављања делатности ценоводног транспорта, а власник тог транспортног система је енергетски субјект или је део групе која чини вертикално интегрисано предузеће које спроводи контролу, директно или индиректно, над субјектом који обавља делатност производње и/или снабдевања.

6. Применом овог програма од стране Друштва и његових запослених, вршењем надзора и редовним извештавањем Агенције о спровођењу овог програма, као и јавним карактером годишњег извештаја о праћењу овог програма обезбеђују се прописани услови за објективно, недискриминаторно и транспарентно поступање Друштва као оператора транспортног система.

Мере којима се спречава дискриминаторно понашање

7. Друштво обезбеђује недискриминаторно понашање ако самостално, независно и раздвојено делује од ВИП „Србијагас“.

У том циљу, Друштво је основано као самостално правно лице које је у погледу правне форме, организације и одлучивања независно и функционално раздвојено од ВИП „Србијагас“.

Независност Друштва као оператора транспортног система остварује се под условима утврђеним у Закону о енергетици, на начин да: 1) исто лице или лица ни директно ни индиректно, не управљају нити имају било која друга права у Друштву и истовремено у привредном субјекту који обавља делатност производње и/или снабдевања, и обратно; 2) да исто лице или лица не именују чланове органа управљања и законске заступнике Друштва и истовремено, директно ни индиректно, управљају или имају било која друга права у привредном субјекту које обавља делатност производње и/или снабдевања; 3) да исто лице или лица истовремено нису чланови органа управљања ни законски заступници у Друштву и истовремено у субјекту који обавља делатност производње и/или снабдевања.

Независност Друштва огледа се у:

- 1) његовом одвојеном правном субјективитету (посебно правно лице основано за обављање претежне делатности цевоводног транспорта и уписано у регистар привредних друштава који се води у Агенцији за привредне регистре Републике Србије),
- 2) самосталности организовања и одлучивања,
- 3) контроли Друштва коју врши Републичка комисија за енергетске мреже као самосталан и независан орган Републике Србије основан за контролу оператора транспортног система за природни гас,

чиме се кумулативно обезбеђује да Друштво, као оператор транспортног система, делује самостално и раздвојено од ВИП „Србијагас“ и привредних субјеката у којима Република Србија, директно или индиректно, управља или има било која друга права над субјектима који обављају делатност производње и/или снабдевања.

8. Друштво обавља енергетску делатност транспорта природног гаса и управљање транспортним системом за природни гас, као делатност од општег интереса, у складу са овлашћењима утврђеним Законом о енергетици и прописима донетим на основу овог закона и другим прописима и дужно је да послове оператора транспортног система обавља на начин који је објективан, транспарентан, недискриминаторан.
9. Мере недискриминаторног понашања одређене овим програмом примењују се не само на кориснике транспортног система са којима Друштво има закључене уговоре о транспорту природног гаса већ и на све заинтересоване за коришћење транспортног система којим управља Друштво, учеснике на тржишту и кориснике других услуга које Друштво нуди/пружа у складу са Законом о енергетици, укључујући крајње купце чији се објекти прикључују или су прикључени на транспортни систем за природни гас (у даљем тексту: корисник система).

Друштво и запослени у Друштву су дужни да у пословању и обављању радних задатака једнако третирају све кориснике система и уздрже се од ма каквог поступања које би се могло сматрати дискриминаторним понашањем.

Дискриминаторно понашање подразумева сваки облик поступања којим Друштво или његов запослени нарушава једнак и правичан третман било ког корисника система, односно сваки облик поступања којим се поједини корисници система стављају у повољнији положај, односно којим се поједином кориснику, односно појединим корисницима система погодује на ма који начин.

Пропуштање Друштва да поступи/предузме радњу којом би се корисници система третирали на једнак, равноправан и недискриминаторан начин, сматра се дискриминаторним понашањем.

Забрањено је свако поступање којим се ма који корисник система, нарочито ВИП „Србијагас“ доводи у повољнији положај или му/им се директно или индиректно погодује на било који начин.

10. Друштво је дужно да, у складу са Законом о енергетици, прописима донетим на основу овог закона и овим програмом, трајно обезбеђује:
- 1) потребна финансијска, материјална и техничка средства која су му потребна да као оператор транспортног система самостално и независно од ВИП Србијагас обавља енергетску делатност транспорта и управљања транспортним системом за природни гас;
 - 2) довољан број запослених који самостално и независно од ВИП Србијагас обављају правне, техничке, економске, комерцијалне, административне, послове

- информационих технологија (ИТ) и др. послове који су неопходни за обављање енергетске делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас;
- 3) редовно ажурирање и благовремено објављивање податка и информација од значаја за транспарентно пословање оператора транспортног система и несметано функционисање тржишта природног гаса, на својој интернет страници или их једнако учини доступним свима на други прописан начин;
 - 4) да у заснивању сваког пословног односа иступа независно и самостално као оператор транспортног система који закључује и извршава уговоре, преузима радње и друге правне послове у складу са начелима недискриминације, минималних трошкова, заштите слободне конкуренције и транспарентности, у прописаној форми што документује на прописан начин, а посебно када:
 - а) врши одабир и ангажује регионалне оперативне платформе за пружање услуга информационог друштва и успоставља своје информационе системе за спровођење ефикасне и недискриминаторне расподеле и уговарање транспортних капацитета, трговину природним гасом, примену механизма за управљање загушењима, потврђивање номинација /реноминација, и др.;
 - б) са суседним операторима закључује и извршава споразуме о радном режиму, примени компензационог механизма за расподелу прихода остварених применом регулисаних цена приступа транспортним системима посматраним као целина када је то применљиво, и друге споразуме на које је овлашћен а који су у вези са транспортом природног гаса;
 - в) расподељује расположиве транспортне капацитете, одлучује о захтевима за приступ систему и уговара услуге транспорта природног гаса;
 - г) наплаћује услуге приступа транспортном систему по ценама које утврђује у складу са Законом о енергетици и прописима донетим на основу овог закона, укључујући накнаде за дебаланс корисника система;
 - д) управља транспортним системом за природни гас: извршава уговорене услуге транспорта, потврђује номинације/реноминација, примењује механизме управљања загушењима, одлучује о понудама за уговарање секундарне трговине капацитетима, набавља природни гас за потребе балансирања система, за потребе сигурног рада система и надокнаду губитака у транспортном систему, примењује мере планираних и непланираних прекида и ограничења испоруке природног гаса и др.;
 - 5) доноси сваке године план развоја транспортног система за период од најмање десет година који усклађује са плановима развоја повезаних система и захтевима за прикључење произвођача, крајњих купаца и складишта;
 - 6) самостално спроводи поступке испитивања интересовања тржишта за коришћење додатних капацитета;
 - 7) планира одржавање транспортног система за природни гас, доноси план инвестиција у транспортни систем којим управља на начин да се обезбеди дугорочна способност транспортног система да задовољи рационалне захтеве за транспортом природног гаса;
 - 8) по овлашћењу које прибавља од власника транспортног система, гради и пушта у рад нову инфраструктуру за транспорт природног гаса, исходује дозволе код надлежних органа и ангажује трећа лица за потребе извођења планираних радова на транспортном систему којим управља;
 - 9) самостално финансира инвестиције одобрене десетогодишњим планом развоја транспортног система ако власник транспортног система није спреман да обезбеди гаранције и финансира одобрене инвестиције, у складу са релевантним

финансијским аранжманима које је за те потребе закључило са власником транспортног система уз одобрење Агенције;

- 10) недискриминаторно поступа по свим поднесцима (пријавама, притужбама, захтевима, рекламацијама) корисника система уз пуно обезбеђивање једнаког, на закону заснованог остваривања права и интереса свих корисника транспортног система;
- 11) измирује обавезе које су Законом о енергетици прописане у надлежност оператора транспортног система, као и обавезе које преузме релевантним финансијским аранжманима уговореним са власником транспортног система уз одобрење Агенције;
- 12) обезбеђује и штити поверљивост комерцијално осетљивих информација добијених током обављања делатности;
- 13) објављује повлашћене информације у случајевима утврђеним правилима која уређују спречавање злоупотреба на тржишту електричне енергије и природног гаса,
и
- 14) обавља друге послове као оператор транспортног система.

11. Друштво је слободно да у складу са одобреним буџетом и финансијским планом самостално обавља свакодневно пословање и остварене приходе користи за покриће оперативних трошкова, одржавање транспортног система и за друге сврхе прописане законом.

Друштво може да финансира инвестиције одобрене десетогодишњим планом развоја транспортног система ако је, под условима утврђеним Законом о енергетици, то уговорило релевантним финансијским аранжманима са власником транспортног система уз одобрење Агенције.

12. Друштво самостално доноси општа и посебна акта за чије доношење је овлашћен Законом о енергетици, уредбама којима се уређују мрежна правила од значаја за приступ транспортном систему за природни гас, правилима о раду транспортног система и др. прописима донетим на основу овог закона.

Друштво самостално доноси општа и појединачна акта којима уређује процес рада, организује и систематизује послове појединачних радних места, ближе уређује и врши процену безбедности ризика и здравља на раду, заштиту од пожара и експлозија, заштиту тајности комерцијално осетљивих података и др. акте на које је овлашћено у складу са важећим прописима.

Прибављање прописаних сагласности, одобрења и др. аката надлежних органа без утицаја је на самосталност и независност пословања Друштва.

13. Друштво послује као оператор транспортног система тако што одлучује и предузима радње а његови запослени извршавају обавезе и радне задатке самостално, независно и недискриминаторно, тако да онемогуће било какав недозвољени утицај ВИП „Србијагас“, или траже или примају инструкције од стране ВИП „Србијагас“ или ма ког трећег лица.
14. Обавеза примене мера утврђених овим програмом не ограничава Друштво да прибавља и користи све потребне информације и сарађује са ВИП „Србијагас“ као власником транспортног система за потребе:
 - 1) формирања и подношења предлога за именовање независног оператора система(сертификација);
 - 2) закључења и извршавања уговора и др. споразума који се односе на коришћење транспортног система од стране Друштва, финансирање развоја транспортног система,

измиривање обавеза везаних за транспортни систем и давање гаранција за финансирање развоја транспортног система;

3) закључења и реализације других релевантних финансијских аранжмана за потребе финансирања инвестиција одобрених десетогодишњим финансијским планом које Друштво закључује под условима утврђеним Законом о енергетици и уз одобрење Агенције;

4) извршења послова из тачке 15.овог програма,

под условом да је Друштво претходно предузело све прописане мере којима је обезбеђена заштита поверљивих и комерцијално осетљивих података.

15. Друштво само изузетно може да са ВИП „Србијагас“ заснива пословне односе и закључује уговоре ради извршење задатака техничке или административне природе. Ове послове Друштво може да закључује у складу са прописима само ако се таквим ангажовањем не доводи у питање нити на било који начин угрожава самосталност и независност Друштва као оператора транспортног система у обављању његове претежне делатности, не врши дискриминација према другим корисницима система ни трећим лицима, не спречава конкуренција на слободном тржишту и не доводи у питање обавеза Друштва да обезбеди заштиту комерцијално осетљивих података.

Правни послови из става 1. ове тачке између Друштва са ВИП „Србијагас“ морају бити уговорени у складу са тржишним принципима, принципима минималних трошкова, транспарентности и недискриминације.

Одабир ВИП „Србијагас“ као уговорне стране мора бити извршен у складу са мерљивим објективним критеријумима, по реалним вредностима, минималним трошковима и ограничен на објективно нужно трајање конкретног уговорног односа. У случају да је потребно да се трајање пословног односа, односно уговора продужи, Друштво нема право да прибегне аутоматском продужењу пословног односа, односно уговора, већ је дужно да испита и друге могућности, с тим да може поново успоставити пословни однос, односно поново закључити уговор са ВИП „Србијагас“ једино под условом да његова понуда, дата по реалним вредностима, доводи до нижих трошкова и да је поново конкурентнија и за Друштво финансијски повољнија него понуде дате од стране других независних субјеката, и под условом да се тиме не ствара непотребна зависност Друштва од стране ВИП „Србијагас“, нити на било који начин утиче на недискриминаторност и независност пословања Друштва као оператора транспортног система.

У случају заснивања пословног односа, односно закључења уговора са ВИП „Србијагас“ уговорне стране обезбеђују да лица која ће учествовати у реализацији таквих односа, односно уговора, немају приступ комерцијално осетљивим подацима.

Друштво је дужно да пре закључења послова и предузимања радњи из става 1. ове тачке о томе обавести лице задужено за праћење овог програма и Агенцију.

16. Друштво има свој лого, меморандум и печат који јасно да указују на посебан пословни идентитет Друштва који нити по бојама, словима и визуелном распореду симбола не подсећа нити по свим својим обележјима доводи у заблуду или упућује на повезаност Друштва са ВИП „Србијагас“ или било којим привредним друштвом које обавља делатност производње и/или снабдевања.

Седиште Друштва налази се на адреси Булевар ослобођења бр. 5, 21 000 Нови Сад и одвојено је од седишта ЈП Србијагас које се налази на адреси, улица Булевар ослобођења 69 , 21 000 Нови Сад, као и од седишта привредних субјеката који су повезана лица са ЈП Србијагас а које обављају делатност производње и/или снабдевања.

Друштво је дужно да има своју интернет страницу (<https://www.transportgas-srbija.rs/>) која је различита од интернет странице ВИП „Србијагаас“.

На сајту Друштва није дозвољено да било какво помињање или упућивање на ВИП „Србијагаас“ или његову интернет страницу, као ни на друге привредне субјекте и њихову интернет страницу ако ти субјекти обављају делатност производње и/или снабдевања.

Друштво има одвојена и независна средства и мреже комуникације, посебне електронске адресе за пријем електронске поште, директне кол-центре и телефонске линије и др. средства комуникације која су одвојена, различита и заштићена од недозвољеног приступа ВИП „Србијагаас“.

Друштво је дужно да у свакој врсти комуникације са корисницима система и трећим лицима користи само своју интернет страницу, своје корпоративне ознаке и средства комуникације, тако да према свима иступа као самосталан и независан оператор транспортног система.

17. У циљу обезбеђивања самосталности, независности и посебно чувања тајности комерцијално осетљивих података Друштво је дужно да успостави и осигура несметано и ефикасно функционисање система заштите приступа пословним просторијама Друштва, систем евиденције уласка запослених и посетилаца у пословне просторије Друштва, као и систем видео надзора, поштујући при томе прописе који уређују заштиту података о личности.

Овакви системи морају да буду успостављени и морају да функционишу независно од ВИП „Србијагаас“.

Приступ пословним просторијама Друштва у којима се обављају технички послови управљања транспортним системом, као и послови повезани са техничким пословима управљања транспортним системом (диспечерски и управљачки центри) Друштво мора да ограничи искључиво на лица која су запослена у Друштву непосредно на пословима оперативног управљања транспортним системом, односно техничким пословима повезаним са управљањем транспортним системом који су одређени у актима којима се уређује организација и систематизација радних места у Друштву.

Друштво у посебно заштићеним просторијама држи и обезбеђује опрему даљинског надзора и управљања, укључујући сву пратећу опрему и сву мануелну, дигиталну и телекомуникациону инфраструктуру за континуирану и несметану веза са диспечерским центром, односно управљачким центром. Ове просторије су под посебним режимом заштите и приступ овим просторијама се ограничава искључиво на лица која обављају послове који су у функцији осигурања рада диспечерског и управљачког центра.

Друштво је дужно да строго забрани приступ напред наведеним просторијама свим другим запосленим у Друштву, лицима које су професионално ангажована од стране Друштва и свим трећим лицима као и да предузме мере за контролу приступа овим просторијама.

У случају потребе да овим просторијама приступе професионално ангажована или трећа лица (на пример, у случају поправке и техничке контроле опреме у диспечерском и/или управљачком центру или из других сличних разлога), Друштво је дужно да овим лицима да посебно одобрење за приступ, одреди лице одговорно за њихову пратњу које ће претходно да их упозна са забраном приступа и све време док ова лица буду боравила у овим просторијама бити са њима, не остављајући их ниједног тренутка саме и без надзора.

18. Пословне просторије Друштва у којима се обављају рачуноводствени, финансијски, комерцијални, технички, правни и административни послови у вези са расподелом транспортних капацитета, решавањем захтева за приступ систему и уговарање услуге транспорта, управљањем загушењима у транспортном систему, набавком природног гаса за потребе система, секундарна трговина капацитетима, уговарање других услуга, прикупљање и обрада мерних података, расподеле количина, израда обрачуна, припрема подлога за планирање развоја транспортног система, прикупљање, обрада, чување и архивирања оперативних, поверљивих и/или комерцијално осетљивих података и документације којом Друштво располаже, морају бити одвојене, посебно означене и заштићене од приступа запослених који нису распоређени на овим пословима у складу са актима Друштва о организацији и систематизацији радних места, као и од приступа професионално ангажованих и трећих лица.

19. Друштво трајно обезбеђује одвојену рачунарску опрему, сопствене лиценциране оперативне системе за рачунаре, сопствени одвојен софтвер за пословање, директно/без посредовања ВИП „Србијагас“ користи јавне електронске комуникационе мреже и сопствени одвојен систем контроле приступа као и посебан и одвојен систем за праћење рада транспортног система, који су заштићени од неовлашћеног приступа свих трећих лица и запослених у ВИП „Србијагас“.

Друштву није дозвољено да изнајми нити да се служи опремом ВИП „Србијагас“. Лиценца за коришћење оперативног система за рачунаре не може гласити на ВИП „Србијагас“.

Забрањено је ангажовати ВИП „Србијагас“ за израду софтвера за пословање Друштва, као и софтвера за управљање диспечерским, односно управљачким центром.

20. Друштво и запослени у Друштву су дужни да када одлучују по приговорима, притужбама, захтевима или поступају по другим поднесцима корисника система обезбеде једнако остваривање њихових на закону заснованих права и интереса.

Приговори и притужбе корисника система заводе се у евиденције у пословним просторијама Друштва и обрађују према временском редоследу њиховог пријема.

Радни процеси у Друштву се организују тако да запослени који одлучују по приговорима и притужбама то чине искључиво према редоследу њиховог пријема.

Обавезе запослених и правила понашања у остваривању недискриминације

21. Директор Друштва не може истовремено учествовати у органима управљања, нити руководити или бити професионално ангажован од стране ВИП „Србијагас“ или другог привредног субјекта које обавља најмање једну од делатности производње и/или снабдевања.

Директор Друштва самостално и независно руководи пословањем Друштва, стара се и одговара за законитост рада Друштва, доноси општа и појединачна акта за чије доношење је овлашћен законом, укључујући акт којим одређује лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма, акт о условима којима се дефинише мандат или запошљавање лица за праћење и надзор над спровођењем овог програма, трајање његовог мандата или радног односа и др.

22. Директор обавештава лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма и Агенцију о сваком пословном односу Друштва са ВИП „Србијагас“.

23. Директор Друштва се стара и обезбеђује да Друштво и запослени у Друштву поступају у складу са овим програмом. Уговори о раду запослених морају бити усклађени са овим програмом.
24. Друштво и сви запослени у Друштву који обављају правне, техничке, финансијске и економске послове, административне и ИТ послове у вези са транспортом природног гаса и пружањем других услуга везаних за транспортни систем дужни су да своје радне задатке извршавају у складу са Законом о енергетици и прописима донетим на основу овог закона, другим прописима, уговором о раду, општим и појединачним актима Друштва и обезбеде пуну примену мера и правила понашања утврђених овим програмом.
25. Запослени у Друштву не може бити истовремено запослен или професионално/радно ангажован у ВИП „Србијагас“ нити у другом привредном субјекту које обавља делатност производње и/или снабдевања.

Запослени и професионално ангажовано лице у Друштву не може бити истовремено члан органа управљања или власник привредног субјекта које обавља делатност производње и/или снабдевања.

26. Запослени у Друштву су дужни да у извршавању својих радних обавеза и задатака примењују мере и извршавају обавезе утврђене овим програмом тако да:
- 1) не угрозе самосталност и независност пословања Друштва;
 - 2) спрече сваки недозвољен утицај ВИП Србијагас;
 - 3) обезбеде једнак третман свих учесника на тржишту природног гаса, без могућности привилеговања или стављања било ког корисника у повољнији положај;
 - 4) чине доступним све релевантне информације, осим ако би тиме дали предност једном учеснику на тржишту, ограничили слободну конкуренцију на тржишту природног гаса;
 - 5) обезбеде заштиту тајности комерцијално осетљивих и других података и информација које Друштво има обавезу да штити у складу са важећим прописима и актима којима је ближе уредило заштиту тајности података од неовлашћеног откривања (у даљем тексту: комерцијално осетљиви подаци).

Комерцијално осетљивим подацима из става 1. подтачка 5) сматрају се нарочито подаци о продајним ценама, количинама и условима снабдевања природним гасом, мерни подаци о производњи природног гаса, мерни подаци о потрошњи крајњег купца и други подаци који су у смислу прописа поверљиви или од стране имаоца тако означени, подаци чија је заштита уговорена у складу са прописима, подаци чије би саопштавање трећим лицима могло да проузрокује штету другом, доведе до злоупотребе на тржишту, угрози конкуренцију или омогући економску или другу предност неком субјекту и др. подаци чија се тајност штити у складу са прописима.

27. Запослени који заснива радни однос у Друштву дужан је да се упозна са овим програмом и приликом закључења уговора о раду потпише изјаву којом потврђује да је упознат са одредбама овог програма.

Запослени у Друштву имају обавезу да присуствују обукама за спровођење мера и обавеза запослених утврђених овим програмом и уговором о раду.

Сваки запослени је дужан да се лично стара о извршавању својих обавеза као и да укаже на пропусте у раду и реализацији мера утврђених у овом програму.

Запослени у Друштву имају обавезу да без одлагања обезбеде потпун и несметан увид у податке и документацију лицу задуженом за праћење и надзор над спровођењем овог програма.

28. Ради праћења спровођења мера утврђених овим програмом, одређује се запосленима у Друштву обавеза да без одлагања обавесте непосредног руководиоца о:

- 1) кршењу мера недискриминаторног понашања и др. обавеза из овог програма од стране другог запосленог или лица које је професионално ангажовано од стране Друштва;
- 2) постојању или могућности настанка недозвољеног утицаја ВИП „Србијагас“ на Друштво;
- 3) постојању сукоба интереса запосленог или професионално ангажованог лица у Друштву, као и постојању или могућности његовог недозвољеног утицаја на редовно обављање послова и радних задатака у Друштву и
- 4) кршењу обавезе заштите комерцијално осетљивих података.

Непосредни руководилац, у циљу отклањања неправилности или недозвољеног утицаја, дужан је да предузме мере да се последице, ако су настале, отклоне без одлагања и о томе сачињава службену белешку.

Ако по обавештењу запосленог непосредни руководилац није у примереном року предузео потребне мере да обустави поступање супротно овом програму и/или отклони последице које су наступиле поступањем супротно овом програму, запослени електронском поштом о томе обавештава лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма.

29. Кршење/пропуштање да се примене мере недискриминаторног понашања или изврше обавезе утврђене овим програмом, као и неовлашћено откривање комерцијално осетљивих података представља повреду радне дужности за коју се запосленом, сагласно актима Друштва и уговору о раду, могу изрећи дисциплинске мере, односно отказати уговор о раду.

30. Запосленима је забрањено да тренутним или будућим корисницима система дају било непосредне, било посредне препоруке у погледу избора привредног субјекта који обавља делатност производње и/или снабдевања, посебно ВИП „Србијагас“.

Запослени су дужни да тренутне или будуће кориснике транспортног система и крајње купце од који бирају произвођача и/или снабдевача упућују на регистар лиценци коју води Агенција на својој интернет страници.

31. Директор и запослени у Друштву у обављају послова и радних задатака:

- 1) за обавештавање и комуникацију са трећим лицима користе искључиво интернет адресу и интернет страницу Друштва, засебне телефонске линије и друге медије и средства директне комуникације који су заштићени од недозвољеног приступа ВИП „Србијагас“;
- 2) за пријем, завођење и слање писаних поднесака, поште и електронске поште, као и послове њиховог чувања и архивирања, поступају у складу са интерним актима Друштва и то искључиво у пословним просторијама Друштва и уз обавезну примену свих горе описаних мера недискриминаторног понашања и обавеза заштите комерцијално осетљивих података;
- 3) у комуникацији са трећим лицима представљају искључиво Друштво и користе само корпоративне ознаке Друштва, тако да се никако не доводе у везу са ВИП „Србијагас“.

32. Коришћење комерцијално осетљивих података ограничено је искључиво на оне запослене у Друштву у чијем је опису послова и радних задатака утврђена обавеза прикупљања, праћења и/или обрада документације која садржи комерцијално осетљиве податке или друге поверљиве информације у актима Друштва којима се уређује организација и систематизација радних места као и заштита тајности података.

Друштво и запослени у Друштву су дужни да обезбеде да се никакви комерцијално осетљиви подаци који се тичу пословања других привредних субјеката не открију трећим лицима, укључујући и ВИП „Србијагас“. Ово укључује и комерцијално осетљиве податке и др. поверљиве информације које је Друштво сазна на основу уговора са трећим лицима.

Дозвољена је размена комерцијално осетљивих података између запослених у Друштву којима су ове информације и подаци потребни за обављање послова и радних задатака из њиховог делокруга, у складу са актима Друштва којима се уређује организација и систематизација радних места.

Забрањено је саопштавање комерцијално осетљивих података било ком запосленом у Друштву у чијем опису послова није утврђена обавеза прикупљања и обраде комерцијално осетљивих података. Забрањено је саопштавање ових информација трећим лицима, укључујући и лица које Друштво ангажује за вршење повремених и др. послова.

Запосленима није дозвољен разговор о комерцијално осетљивим информацијама, изношење и слање докумената, у било којој форми, изван пословних просторија Друштва.

33. У случају када је Друштво, у циљу извршења својих послова дужно да ангажује трећа лица (на пример, независног ревизора, осигуравача, и слично) или приликом успостављања сарадње са пословним банкама, дужно је да то чини су складу мерама утврђеним овим програмом, тако да обезбеди заштиту комерцијално осетљивих података и то достављањем агрегираних података, уколико је то могуће, а уколико то није могуће, односно ако други прописи захтевају приступ и овим информацијама, Друштво је дужно да обезбеди да се у уговору са лицем које ангажује обавезно укључи одредба о обавези заштите комерцијално осетљивих података и информација која обавезује Друштво, уз обавезно уговорно уређивање последица повреда преузете уговорне обавезе. Друштво је дужно да уговори осигурање од професионалне одговорности лица која долазе у додир са комерцијално осетљивим подацима.

34. Писмене информације које представљају комерцијално осетљиву информацију, обележавају се отиском штампилца "Комерцијално осетљив податак", у горњем десном углу прве стране документа.

Информације које представљају комерцијално осетљив податак, а налазе се на електронском медијуму, обележавају се стављањем ознаке "Комерцијално осетљив податак" на начин примерен медијуму на којем се информација налази.

35. Директор Друштва одређује запосленог који је задужен да:

- 1) води евиденцију свих комерцијално осетљивих података;
- 2) чува оригинални примерак документа или другог медијума који садржи комерцијално осетљив податак;
- 3) одобрава умножавање, преписивање, копирање и сачињавање извода из докумената који представљају или садрже комерцијално осетљив податак;
- 4) води евиденцију о захтевима за саопштавање комерцијално осетљивих података, као и о евентуалном саопштавању комерцијално осетљивих података, и
- 5) предузима мере у циљу спречавања штете која може да настане у случају злоупотребе комерцијално осетљивог податка.

Вођење евиденције комерцијално осетљивих података подразумева формирање појединачног предмета или одговарајуће базе података који обухвата:

- 1) оригинални примерак документа или другог медијума који садржи комерцијално осетљив податак, и
- 2) сву пратећу и припадајућу документацију или податке који се односе на комерцијално осетљив податак.

Регистратори са формираним предметима смештени су у сеф или закључани орман који се користи само за ту намену у просторијама Друштва са ограниченим приступом запосленима у Друштву, а уколико се комерцијално осетљиви подаци чувају у електронском облику, одговарајућа база података се штити ограниченим приступом запослених у Друштву, формирањем одговарајуће безбедносне мере за ограничавање приступа овим подацима, као што су коришћење приступних шифри бази података и ограничење броја корисника који имају право коришћења приступних шифри и уз евидентирање приступа.

36. Запослени који стекне сазнање о нестанку, оштећењу или уништењу документа или медијума на којем се чува комерцијално осетљиви податак или о неовлашћеном саопштавању овог податка, о томе писменим путем или електронском поштом, без одлагања обавештава непосредног руководиоца који предузима све неопходне мере ради спречавања или онемогућавања даље злоупотребе комерцијално осетљивих података.
37. Ако давање приступа податку који није комерцијално осетљив може обезбедити предност на тржишту природног гаса најмање једном субјекту, Друштво такав податак објављује на својој интернет страници или га чини доступним на други начин тако да он буде недискриминаторно доступан свим корисницима система, у једнаком садржају и обиму.
38. У случају да запослени или ангажовано лице у Друштву ненамерно открије трећем лицу информацију која се сматра повлашћеном информацијом о трансакцији која је производ на veleprodajном тржишту дужан је да без одлагања о томе обавести непосредног руководиоца, који предузима мере у складу са законом, овим програмом, закљученим уговорима и правилима која уређују спречавање злоупотреба на тржишту електричне енергије и природног гаса.

Надзор и редовно извештавање

39. Директор Друштва обезбеђује да сви запослени и друга лица које ангажује буду упознати са садржином овог програма.

Директор Друштва одговоран је за редовно спровођење потребних обука и обезбеђује потребна средства и ресурсе за његову примену.

40. Директор Друштва доноси одлуку о измени и допуни овог програма:
 - 1) ако у праћењу примене мера недискриминаторног понашања утврди потребу за изменама и допунама овог програма;
 - 2) на захтев Агенције.
41. Запослени или друго ангажовано лице, приликом закључења уговора о раду или другог одговарајућег уговора, потписује изјаву којом потврђује да је упознат са одредбама овог програма и правним последицама у случају непоштовања овог програма.

Потписивањем изјаве, запослени потврђују и да су упознати са чињеницом да непоштовање овог програма представља повреду радне обавезе сагласно актима Друштва и да може довести до дисциплинских последица, као и до отказа уговора о раду.

Друштво је дужно да против запосленог односно другог ангажованог лица покрене одговарајући поступак у случају повреде обавезе у заштите комерцијално осетљивих података.

42. Усаглашеност поступања Друштва и запослених у Друштву са овим програмом прати лице задужено за праћење овог програма које је одговорно и за вршење надзора над његовим спровођењем (у даљем тексту: лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма) и редовно извештавање Агенције.
43. Лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма обавештава директора Друштва без одлагања:
 - 1) о уоченим недостацима и неправилностима у спровођењу мера, потреби и/или начину ефикасног отклањања последица насталих због кршења мера и/или обавеза из овог програма, а посебно у случају када су прекршене мере и обавезе које се односе на заштиту и третман комерцијално осетљивих података;
 - 2) о постојању недозвољеног утицаја ВИП „Србијагас“ или било ког трећег лица на независност, самосталност и недискриминаторност одлучивања и/или поступања Друштва, његових запослених или ангажованих лица, и
 - 3) о постојању пословног односа који је довео или може довести до сукоба интереса директора Друштва, запосленог или ангажованог лица у Друштву, од значаја за независно и самостално одлучивање и пословање Друштва.
44. Лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма подноси директору Друштва извештај, даје препоруке за спровођење овог програма и обавештава о потреби организовања посебних или додатних обука запослених у Друштву.
45. Лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма доставља Агенцији:
 - 1) годишње извештаје о предузетим мерама за остварење овог програма, и то најкасније до 1. априла текуће године за претходну годину и обезбеђује њихово објављивање на интернет страници Друштва;
 - 2) обавештења о свим битним повредама овог програма и друге релевантне податке на захтев Агенције;
 - 3) предлоге одлука о инвестиционом плану или појединачним инвестицијама у транспортни систем пре њиховог достављања органу управљања Друштва на одлучивање, и
 - 4) обавештење када орган управљања у Друштву не усвоји одлуке, што има за последицу могуће спречавање или одлагање инвестиције које су у оквиру десетогодишњег плана развоја транспортног система биле предвиђене да Друштво реализује у наредне три године.
46. У циљу стварања услова за ефикасно вршење надзора над спровођењем овог програма, Друштво је дужно да:
 - 1) лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма благовремено обавештава о заказаним састанцима, доставља му материјале за састанак и омогући му да присуствује састанцима руководства, органа управљања и Скупштине Друштва на којима се одлучује о:
 - а) условима за приступ систему за транспорт природног гаса, посебно питањима везаним за цену приступа систему, расподелу капацитета и управљање преоптерећењем, транспарентност, балансирање и секундарно тржиште;
 - б) текућим пројектима који се односе на управљање, одржавање и развој транспортног система, укључујући инвестиције у нове интерконекторе и прикључке, уз обавезу обавештавања о предлогу одлука о инвестиционом плану за потребе информисања Агенције;

- в) куповини и продаји природног гаса за потребе обезбеђивања сигурног рада транспортног система, обезбеђивања сопствене потрошње природног гаса, балансирања система и надокнада губитака у транспортном систему;
- 2) без одлагања омогући лицу одговорном за надзор над спровођењем овог програма да без претходне најаве приступи службама, просторијама, документацији, информацијама и базама података и другим системима које су му потребни за обављање његових задатака везаних за надзор над спровођењем овог програма, и
- 3) лицу одговорном за надзор над спровођењем овог програма обезбеди ресурсе потребне за извршавање његових дужности утврђених Законом о енергетици, актима Друштва донетим на основу овог закона.

Обавезе лица одговорног за надзор над спровођењем овог програма

47. Директор Друштва предлаже Агенцији кандидата за именовање за лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма које испуњава услове утврђене Законом о енергетици, овим програмом и актом којим Друштво уређује трајање мандата, односно радног односа овог лица и др. услове запослења/ангажовања.

Директор доноси одлуку о именовању предложеног кандидата за лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма по претходно прибављеној сагласности Агенције.

По доношењу одлуке о именовању Друштво ће са лицем које је именовано уза одговорно за надзор над спровођењем овог програма закључити одговарајући уговор (уговор о раду или други уговор ако је применљиво) у складу са важећим прописима, овим програмом и актом којим Друштво уређује трајање његовог мандата, односно радног односа и др. услове запослења/ангажовања.

48. За лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма може бити именовано физичко или правно лице које:
- 1) за време обављања овог посла, односно трајања мандата, не може имати други професионални ангажман, одговорност или интерес или удео, директно или индиректно, у/са било којим делом ВИП „Србијагас“ или другим привредним субјектом које обавља делатност производње и/или снабдевања;
 - 2) независно и није у сукобу интереса, и
 - 3) испуњава професионалне и др. захтеве за вршење надзора над спровођењем овог програма који су одређени Законом о енергетици, овим програмом и актом Друштва којим се уређују услови за именовање/запошљавање и трајање мандата овог лица.
49. Лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма дужно је да континуирано прати и надзире примену овог програма посебно у погледу:
- 1) спровођења обавезе независног и раздвојеног деловања Друштва као оператора транспортног система;
 - 2) независног и недискриминаторног обављања послова управљања, одржавања и развоја транспортног система, испуњености услова за приступа систему (одобравање, уговарање и наплата приступа транспортном систему), расподеле капацитета, управљања преоптерећењем, извршавања обавеза у погледу транспарентности, балансирање система, секундарног тржишта капацитетима;

- 3) текућих пројеката који се односе на управљање, одржавање и развој транспортног система, укључујући инвестиције у нове интерконекторе, прикључке и захтеве за додатним капацитетима спрам исказаном интересовању тржишта;
 - 4) куповине и продаје гаса за потребе сигурног рада транспортног система, обезбеђивање сопствене потрошње природног гаса, балансирање система, и накнаду губитака у транспортном систему;
 - 5) испуњености техничких и информатичких услова, адекватности опреме, уређаја и медија комуникације, начина коришћења пословних просторија и ознака корпоративног идентитета Друштва утврђених овим програмом као и адекватност других материјалних, техничких средстава и ресурса неопходних за самостално обављање делатности транспорта и управљања транспортним системом;
 - 6) недискриминаторног понашања и адекватности обављања послова од стране запослених утврђених у овом програму;
 - 7) примене мера у погледу заштите комерцијално осетљивих података, и
 - 8) обука запослених које предлаже директору Друштва када утврди да је то потребно за правилно спровођење овог програма.
50. Обавезе чувања тајности комерцијално осетљивих података и повлашћених информација једнако се примењују и на лице одговорно за надзор над спровођењем овог програма.

Завршне одредбе

51. Друштво је дужно да организује упознавање запослених са овим програмом у року од 15 дана рачунајући од дана објављивања на огласној табли Друштва.

Друштво ће усагласити своје акте и уговоре о раду запослених са овим програмом у року од 30 дана од дана рачунајући од дана објављивања на огласној табли Друштва.

52. По добијању сагласности Агенције, овај програм се објављује на огласној табли Друштва.

ТРАНСПОРТГАС СРБИЈА Д.О.О. НОВИ САД

Потписао **Зоран Јовчић**, директор у име и за)
рачун **ТРАНСПОРТГАС СРБИЈА Д.О.О. НОВИ**)
САД:) Потпис

У Новом Саду, 09.05.2024. године
Број: 01-01/466

